

DUPLICADO
SERVICIO DE MIGRACION

NUM. 173277

ARJETA DE IDENTIFICACION EXPEDIDA POR EL DEPTO DE MIGRACION EN MEXICO, D.F.
ROSA POY MARTI

YO RETRATO Y FIRMA CONSTAN EN SIGUIA

ESTATURA 1.50 mts COMPLEXION regular
COLOR blanca PELO rubio
CEJAS rubias OJOS verdes
NARIZ gruesa BOCA grande
BIGOTE BARRA
SEÑAS PARTICULARES Ningunas

DATOS COMPLEMENTARIOS
AÑO EN QUE NACIO 1902-41 años ESTADO CIVIL Soltera
PROFESION, OFICIO U OCUPACION DENTISTA
IDIOMA NATIVO español
OTROS IDIOMAS QUE HABLE frances
LUGAR DE NACIMIENTO Requetes Tarragona, España
NACIONALIDAD ACTUAL ESPAÑOLA
RELIGION católica RAZA blanca
LUGAR DE RESIDENCIA Mexico, D.F.

NOMBRE Y DOMICILIO DE SU PARIENTE MAS CERCANO
ENTRO COMO ASILADO POLITICO EN EL NYASSA ACORDADO A PARTIR DEL 16 OCTUBRE 1942 EN CALIDAD DE MIGRANTE CARACTER ASILADO POLITICA POR UN AN FRANCES CON VISTAS SOBRE LEGAL INTERNACION EL ART. 96 LEY ORANIZAD P. 15 V. 1938. MEM. 7959 d 28 d'octubre 1942. No. 4.355.1/rel 4.351.8°37'3 México, D.F. a 26 agosto 1943.

FIRMA DEL Jefe DEL DEPTO DE MIGRACION.
EL ENC. DE LA OFI.
FIRMA DEL CONSUL O SU AGENCIA EN EL LUGAR DE DESTINO

La fitxa d'immigració de Rosa Poy Martí, en la seva arribada a Mèxic a bord del 'Nyassa', al costat ■ AGN

Solidaritat en noms propis

■ La republicana Rosa Poy Martí, una de les primeres odontòlogues del país, col·labora amb la xarxa de solidaritat a França

■ Va arribar a Veracruz en l'últim viatge del 'Nyassa' l'octubre del 1942 i va treballar de dentista al Colegio Madrid de Mèxic

Gemma Busquets Ros
Barcelona

Eren els anys seixanta quan la doctora Rosa Poy Martí (Roquetes, Baix Ebre, 1902 - Ciutat de Mèxic, ?), exiliada a Mèxic des que l'octubre del 1942 havia desembarcat a Veracruz en l'últim viatge del *Nyassa*, va tornar a Barcelona perquè havia de sotmetre's a una operació d'ulls a la Clínica Barraquer. Durant la seva convalescència, la va visitar un antic col·lega, Josep Pericot García. Els dos havien guanyat una de les 10 places "d'odontòlegs supernumeraris de la beneficència municipal" (*El Diluvio*, 13 de març del 1925) que havia convocat l'Ajuntament de Barcelona.

Rosa Emília Poy Martí s'havia graduat en odontologia a la Universitat Central de Madrid (1923), on havia coincidit amb el doctor Pere Planas, que també era a l'habitació de la Clínica Barraquer visitant l'antiga companya d'estudis. "Va ser llavors quan Planas va convidar Rosita a visitar la seva clínica", deixa escrit en un blog l'odontòloga mexicana María de la Luz Gayol Mejía en un *in memoriam* a la seva col·lega catalana, que defineix com a dona "molt activa i emprenedora". Rosa Poy va quedar "entusiasmada" amb la metodologia de la rehabilitació neuro-oclusal (RNO) ideada per Planas i va fer per maneres que n'impartís un curs a Mèxic, el qual va ser

transformador en la pràctica professional de la doctora Gayol. El dentista Jesús María Martínez Gil, amb clínica a Sant Sebastià, no va conèixer la doctora Rosa Poy però sí María Luz Gayol, a qui va publicar aquest article a la revista digital La Biela.net, que editava a principi de l'any 2000. "És bonic recuperar el que van fer aquestes dones durant els anys quaranta, cinquanta i seixanta a Mèxic per fer avançar l'odontologia", assenyala, després de rebre el missatge, "una sorpresa i una gran alegria", interessant-se per Rosa Poy, que es va especialit-

Militant d'Esquerra, durant la Guerra Civil ja va col·laborar molt activament amb els quàquers

zar en l'odontologia pediàtrica.

Col·legiada amb el número 72 del Col·legi Oficial d'Odontòlegs i Estomatòlegs de Catalunya, Rosa Poy és una de les primeres dones a exercir una disciplina mèdica dominada pels homes: Maria Montull Rosell és considerada la primera odontòloga oficial obtenint el títol l'any 1917. Membre de la Comissió de Cultura i Higiene l'any 1931, Rosa Poy va obrir la seva pròpia consulta a Barcelona al número 70 de la rambla Catalunya. A més, també tenia el títol de mestra per l'Escola Normal de Tarragona i havia exercit com a

tal a Barcelona fins al 1937, segons s'indica en el seu expedient de refugiada, que inclou el seu currículum professional. Del 1926 al 1927, va ser voluntària de la Creu Roja del districte de Sants i el 1927 va ingressar a l'hospital de San Pau com a odontòloga. El 1932 va organitzar els serveis de profilaxi dental de l'Institut Escola Giner de los Ríos, a Horta-Guinardó, tasca per la qual va ser nomenada inspectora odontòloga el 16 de juliol del 1936. Aquell estiu havia d'assistir a un congrés d'odontologia a Viena, per enllaçar amb un viatge pensionat pel Ministeri d'Instrucció Pública visitant els serveis d'higiene dental escolar de diferents països europeus, plans que es van estroncar pel cop militar. Afiada a Esquerra —a Mèxic, quan se li demana qui pot acreditar la seva militància, menciona Miquel Santaló—, durant la Guerra Civil va col·laborar molt activament amb l'organització Friends Service Council, dels quàquers, una comunitat religiosa fundada al segle XVII a Anglaterra i que va articular l'ajut als republicans espanyols.

La fitxa de Rosa Poy de la Junta d'Auxili als Republicans Espanyols (JARE) que hi ha a l'Arxiu General de l'Administració d'Alcalá de Henares, dona compte d'aquest vincle amb els quàquers. D'aquesta manera, Rosa Poy va organitzar cantines i colònies per als nens refugiats a Catalunya durant el conflicte bèl-

Mestres i advocades; feministes

El perfil que defineix totes les dones que van bastir la xarxa de solidaritat amb la Caeerf és que són republicanes feministes i amb professions liberals. És el cas de la mestra i musicòloga Jacinta Landa Vaz (Badajoz, 1884 - Mèxic, 1993) i l'advocada i pedagoga Matilde Huici (Pamplona, 1890 - Santiago de Xile, 1965). Hi ha un gran nombre de cartes escrites pels refugiats dirigides a Matilde Huici. Datada a París el 2 de setembre del 1939, Matilde Huici mecanografia una carta que, encapçalada per "«Estimadas compatriotas», es dirigeix a les refugiades republicanes demanant que, "en cas de guerra", col·laborin amb el govern francès indicant quin és el seu ofici.

lic. Durant l'exili a França, va ser delegada dels quàquers, sobretot de la branca de Filadèlfia. És en aquests anys, des de Montpeller, quan continua la seva tasca d'assistència als refugiats col·laborant amb la Caeerf (Commission d'Aide aux Enfants Espagnols Réfugiés en France), que presideix la feminista i pacifista francesa, filla de la burgesia parisenca, Germaine Malaterre-Sellier (1889-1967) i n'és la secretària general Renée de Monbrison (1902-2000), jueva d'origen rus casada amb el comte Hugue de Monbrison, el qual va cedir el castell de Quincy per acollir infants refugiats.

Entre el 1939 i el 1940, Rosa Poy estava al càrrec de la colònia infantil Villa Adolphe Amélie a Sète i es va encarregar d'escriure informes per a la Caeerf sobre la situació del camp de Ceilhes. Amb data del 19 d'agost del 1939, Rosa Poy descriu les condicions d'aquest camp, que havia estat una antiga fàbrica de plom. En aquest camp, hi dormien 674 dones i nens, però només disposaven de 200 llits: "La resta dormen al terra amb palla." La dentista i mestra hi afegeix que el menjar és insuficient, l'infermeria no disposa dels medicaments bàsics i s'han d'anar a rentar al riu, mentre que els més petits no tenen ni roba ni sabates.

A Mèxic va treballar com a dentista al Colegio Madrid, a més d'estar vinculada a les activitats del Grupo Femenino Español Mariana Pineda. La historiadora Pilar Domínguez Prats, en el seu llibre *De ciudadanas a exiliadas. Un estudio sobre las republicanas españolas en México* (Madrid, 2009), on reivindica la història de Rosa Poy, reproduïx una fotografia on es veu l'odontòloga examinant la dentadura d'una nena. La foto, datada l'any 1947, pertany al fons dels Hermanos Mayo a l'Archivo General de la Nación (AGN), a Mèxic. ■